

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОСВІТНЬО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР РДГУ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ, ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

**МАТЕРІАЛИ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ Е-КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«ОСВІТА І ВИХОВАННЯ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

23 – 24 ЖОВТНЯ 2024 РОКУ

РІВНЕ

УДК 373.3.091.12

П 84

Рекомендовано до друку
вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол № 13 від 31 жовтня 2024 р.),
вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 11 від 31 жовтня 2024 р.),

Рецензенти:

Ольга РЕЙПОЛЬСЬКА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії дошкільної освіти і виховання (Центр раннього розвитку дитини та дошкільної освіти) Інституту проблем виховання НАПН України.

Ольга БЕЗКОРОВАЙНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету.

Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної е-конференції з міжнародною участю «Освіта і виховання в інформаційному суспільстві: досягнення, виклики та перспективи», м. Рівне, 23-24 жовтня 2024 р. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2024. 160 с.

У збірнику представлено наукові матеріали, що включені до програми III Всеукраїнської науково-практичної е-конференції «Освіта і виховання в інформаційному суспільстві: досягнення, виклики та перспективи».

У виданні висвітлюються актуальні проблеми розвитку освіти України, формування національної солідарності в учнівській та студентській молоді, організації інклюзивного навчання в закладах освіти, підготовки майбутніх учителів початкових класів до роботи в Новій українській школі та педагогів в умовах інформаційних впливів і воєнного стану.

Збірник рекомендований для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти і всіх тих, хто цікавиться питаннями історії та сьогодення системи освіти.

Відповідальність за автентичність цитат, правильність фактів і посилань, достовірність матеріалів та грамотність несуть автори публікацій.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

© Кафедра педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного
університету, 2024.

Укладання.

© Автори статей, 2024

4. Баханов К. О. Учнівські компетенції як складова програм Суспільствознавства для 12-річної школи. *Історія в школах України*. 2016. № 7. С. 47 – 53.

5. Гордієнко Т. В. Формування освітніх компетентностей учнів початкової школи у змісті навчального предмета «Я у світі». *Психолого-педагогічні науки*. Житомир, 2017. № 3. С. 56 – 61.

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Можейко Ангеліна,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

науковий керівник: к.пед.н., доц. Яковишина Т.В.,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Нами досліджено рівні сформованості громадянської ідентичності в учнів початкової школи як ключової складової соціалізації та громадянського виховання. Громадянська ідентичність розглядається як інтегративна характеристика особистості, що охоплює когнітивний, емоційно-ціннісний та поведінковий аспекти, спрямовані на усвідомлення своєї належності до громади, прийняття громадянських цінностей та здатність до активної соціальної взаємодії. Сучасні підходи до громадянської освіти наголошують на важливості формування у дітей розуміння прав людини, соціальних норм і обов'язків у контексті демократичних принципів, що сприяє їх соціальній інтеграції та культурній ідентифікації.

Оцінювання рівнів сформованості громадянської ідентичності учнів початкової школи зазвичай базується на кількох ключових рівнях, кожен з яких відображає різні аспекти розвитку особистості. Ось характеристика основних рівнів:

1. Початковий рівень:

Ознаки: учні мають обмежене уявлення про основні поняття громадянства, права та обов'язки. Вони не усвідомлюють своєї ролі в суспільстві.

Діяльність: участь у загальних заходах, але без активної позиції. Потребують підтримки для розуміння основних цінностей.

2. Середній рівень:

Ознаки: учні усвідомлюють базові права і обов'язки, можуть пояснити, що таке громадянство. Мають початкові уявлення про патріотизм і культурну спадщину.

Діяльність: виявляють інтерес до участі у шкільних заходах, активно обговорюють питання, пов'язані з громадянською відповідальністю, але потребують настанов.

3. Достатній рівень:

Ознаки: учні демонструють знання про свою країну, її символи, історію та культурні цінності. Розуміють важливість громадянської активності.

Діяльність: активно беруть участь у шкільних проєктах, волонтерських ініціативах. Можуть самостійно висловлювати свої думки щодо суспільних проблем.

4. Високий рівень:

Ознаки: учні мають глибоке розуміння громадянських цінностей, активних прав і обов'язків. Вони усвідомлюють свою роль у розвитку суспільства.

Діяльність: виявляють лідерські якості, беруть участь у громадських акціях та проєктах, здатні критично оцінювати суспільні процеси.

Ці рівні дозволяють вчителям і вихователям оцінити розвиток громадянської ідентичності у дітей і визначити напрямки для подальшої роботи.

Результати анкетування учнів 3–4 класів гімназії №14 у місті Рівне показали, що рівень сформованості їхньої громадянської ідентичності є на середньому рівні. Учні лише частково усвідомлюють свої права та обов'язки й

демонструють недостатню залученість до соціально значущої діяльності. Це свідчить про певні бар'єри у формуванні громадянської суб'єктності, що передбачає не лише знання правових та соціальних норм, але й здатність брати активну участь у громадському житті. Відсутність системного досвіду взаємодії у колективних проєктах та шкільному самоврядуванні обмежує розвиток соціальної активності учнів та послаблює їхню емоційну ідентифікацію з громадою.

Аналіз педагогічної практики виявив ефективність інтерактивних методів, таких як проєктна діяльність, рольові ігри та тематичні екскурсії. Зокрема, на уроках, присвячених правам дитини, педагог Надія Андріївна застосовувала метод дискусій і моделювання ситуацій, що сприяло розвитку критичного мислення та формуванню активної громадянської позиції учнів. Такий підхід не лише забезпечує передачу знань, але й створює умови для свідомого залучення дітей у процеси колективного прийняття рішень та відповідальної участі в житті громади.

Формувальний етап дослідження включав організацію низки позакласних заходів, спрямованих на розвиток соціальної відповідальності учнів. Практична спрямованість таких проєктів сприяла формуванню колективної відповідальності та емпатії. Діти мали можливість самостійно ініціювати та реалізувати ідеї, що посилювало їхню впевненість у власних силах і розвинуло навички співпраці. Контрольний етап, що передбачав повторне анкетування, показав позитивну динаміку. Учні стали активніше брати участь у шкільному самоврядуванні та громадських заходах, що свідчить про зростання їхньої соціальної свідомості та відповідальності.

Результати дослідження підтверджують, що формування громадянської ідентичності є багатовимірним процесом, який вимагає комплексного підходу. Важливу роль у цьому відіграє взаємодія між школою, сім'єю та громадою. Для ефективного виховання громадянської свідомості необхідно забезпечити систематичне залучення учнів до активної соціальної діяльності через шкільне самоврядування, участь у проєктах та громадських ініціативах. Успішна

реалізація цих завдань потребує підвищення педагогічної компетентності вчителів та впровадження інноваційних методик, які враховують особливості дитячої соціалізації.

Формування громадянської ідентичності в умовах початкової школи сприяє підготовці учнів до свідомої участі в соціальному житті, розвитку навичок співпраці та прийняття відповідальних рішень. Водночас це виховує їх як активних громадян, готових брати участь у житті суспільства та сприяти його розвитку. Отримані дані підкреслюють необхідність подальшого вдосконалення освітніх програм, що сприятиме формуванню свідомих, відповідальних і соціально активних громадян.

Список використаних джерел:

1. Бондар В. Формування громадянської ідентичності в учнів молодшого шкільного віку: теорія і практика. Рівне: 2019. 212 с.
2. Дяков О. Інтерактивні методи навчання в початковій школі: досвід і рекомендації. Київ: 2020. 168 с.
3. Левченко О. Громадянська освіта в Україні: проблеми та перспективи. Харків: 2018. 240 с.
4. Мельник Т. Розвиток громадянської свідомості у дітей: методичний посібник. Львів: 2021. 156 с.
5. Степаненко В. Проблеми виховання громадянської ідентичності в учнівської молоді. Одеса: 2022. 198 с.

МАЙСТЕРКА «STREAM-ОСВІТА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Онопрійчук Марина,

вчитель початкових класів,

Рівненський академічний ліцей «Престиж»

імені Лілії Котовської Рівненської міської ради, м. Рівне

Шановні колеги! Вітаю вас на моїй майстерці. Маю велику надію, що знання, які ви отримаєте, будуть корисними, враження – феєричними, настрої –

З М І С Т

Wang Xinzi, Oksana Hudovsek

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT FOR INCLUSIVE EDUCATION
IN THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION _____ 3

Xu Chan, Oksana Tretiak

TEACHING CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL
POSITIONING OF FUTURE TEACHERS IN HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS _____ 6

Zhou Yicheng, Alla Veremchuk

EDUCATION AND UPBRINGING IN THE INFORMATION SOCIETY:
THE PROFESSIONAL GROWTH OF UNIVERSITY TEACHERS IN THE
CONTEXT OF HIGHER EDUCATION MODERNIZATION _____ 9

Акімов Вадим

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО
НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ 11

Береговський Юрій

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВІЙНИ _____ 13

Боровець Олена, Ма Їжун

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ 17

Босак Олена, Синьчук Оксана

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____ 21

Вирич Марина

ПРАКТИКА ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я
В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____ 24

Власюк Людмила

РОЛЬ ІМІДЖУ ВЧИТЕЛЯ В УСПІШНІЙ ОСВІТНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ УЧНЯ ТА ЙОГО СОЦІАЛІЗАЦІЇ _____ 28

Войтович Ліля

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ СИТУАЦІЙНИХ
ЗАВДАНЬ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» _____ 30

Герасимчук Інна

СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ УЧНІВ ІЗ
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ _____ 34

Євтушенко Олеся

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ _____ 37

Журба Катерина

ДОСВІД ДОПРИЗОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ У ПОЛЬЩІ _____ 41

Захарчук Катерина

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ НА УРОКАХ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____ 43

Коломис Богдана

СНАТ ГРТ –ІННОВАЦІЙНИЙ ПОМІЧНИК УЧИТЕЛЯ _____ 45

Костолович Тетяна, Мокіч Ірина

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____ 49

Костюк Анастасія, Сілкова Ельвіра

РЕАЛІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ ТА РОЗВИВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЙ У ПРОЦЕСІ
НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ _____ 52

Красовська Ольга

ІНТЕГРАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СВІТЛІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
ПОЛОЖЕНЬ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ _____ 55

Лоу Кайвень

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З
ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ _____ 58

Мазена Наталія

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ НАРОДОЗНАВСТВА _____ 61

Малиношевський Руслан

УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ _____ 64

Мартинюк Анна

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ _____ 67

Мелешук Анна

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В УЧНІВ В УМОВАХ
СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____ 73

Михальчук Таїса

ІНКЛЮЗІЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ
ДІТЕЙ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ _____ 77

Мікуліч Вікторія

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
У СТРУКТУРІ УРОКІВ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» _____ 80

Можейко Ангеліна

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____ 83

Онопрійчук Марина

МАЙСТЕРКА «STREAM-ОСВІТА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ» _____ 86

Павлюк Катерина

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____ 92

<i>Піцкова Анастасія</i>	
АКЦЕНТУАЦІЙНІ УМІННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ КОМПОНЕНТІВ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ _____	96
<i>Прокопчук Аліна</i>	
ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ _____	99
<i>Регула Тетяна, Береговська Наталія</i>	
ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОСТВЕРДЖЕННЯ В УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ _____	101
<i>Садова Ірина</i>	
БАР'ЄРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ _____	104
<i>Синьчук Оксана, Савич Наталія</i>	
ОСНОВНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ _____	107
<i>Сойчук Руслана</i>	
РІЗНОВИДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО НАСИЛЬСТВА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____	111
<i>Соколюк Олена, Дуда Оксана</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ _____	115
<i>Соломицька Валентина</i>	
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ _____	118
<i>Сорочинська Тетяна, Ушитик Іванна</i>	
ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ _____	121

Ткачук Марія

РОЛЬ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ «ВЗАЄМОДІЄМО УСНО ЗА ЗМІСТОМ
ПРОСЛУХАНОГО» У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
МОВЛЕННСВИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____ 125

Трейтяк Дмитро

ВПЛИВ СЕРВІСІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ОСВІТУ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____ 128

Третяк Оксана, Хомич Дарина

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ _____ 131

У Сянь, Яковичина Тетяна

ГРОМАДЯНСЬКІСТЬ ЯК ІНТЕГРАТИВНА СКЛАДОВА
СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ _____ 134

Шахрай Валентина

БУЛІНГ В ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ:
СПОСОБИ ЗАПОБІГАННЯ _____ 138

Яковичина Тетяна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
ТА СОЛІДАРНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____ 141

Яремович Марія

ГРОМАДЯНСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ:
ШЛЯХ ДО АКТИВНОГО ГРОМАДЯНСТВА В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ _____ 146

Ярошенко Ольга

НАЦІОНАЛЬНА ТА ГРОМАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ
ЗРОСТАЮЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЕКОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ _____ 149

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

МАТЕРІАЛИ

**III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ Е-КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«ОСВІТА І ВИХОВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

23 – 24 жовтня 2024 року

Відповідальний за випуск: проф. Р.Л.Сойчук

Комп'ютерна верстка та дизайн: Л.М.Соловей

Видруковано:

**КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ, ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ
РДГУ**

вул. Пластова, 31, каб. 02, м. Рівне, 33000

Наклад: 100 примірників.

Підписано до друку 31.10.2024 р.

Друк офсетний.

Усі матеріали і доповіді конференції друкуються в авторській редакції.